

تمرین، تمرین و تمرین

پای صحبت مهندس آرتور امید آذری
مؤلف برگزیده‌ی
جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد

فاطمه خرقانیان

اشاره

مهندس آرتور امید آذری، مؤلف و نویسنده‌ی کتاب «آموزش اسکیس و راندو»، برگزیده‌ی هفتمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد است. او متولد سال ۱۳۵۶ در مراغه و فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد در رشته‌ی معماری از دانشگاه تهران است. اگرچه جوان است، ولی با پشتکار و جدیت، و به قول خودش «تمرین، تمرین و تمرین»، تاکنون توانسته است شش اثر آموزشی در حوزه‌ی هنر و معماری از خود به جا گذارد. وی معماری خوش‌فکر، هنرمندی توانا، محقق با علاقه، نویسنده‌ای زبردست و عاشق است. پای صحبت او می‌نشینیم.

۲۷/۲۶۹۱۹۲

بهار و تابستان ۱۳۸۸

۶۶

لطفاً خودتان را معرفی بفرمایید.

من امید آذری هستم. در سال ۱۳۵۶ در مراغه به دنیا آمدم. سال ۱۳۸۱، از دانشگاه آزاد قزوین در رشته‌ی معماری فارغ‌التحصیل شدم و در کنکور کارشناسی ارشد، در دو رشته‌ی متفاوت «اسکیس معماری» و «معماری و معماری منظر» امتحان دادم. امتحان با شش شیت به ابعاد ۷۰×۵۰ و یک شیت معماری برگزار می‌شد و من رتبه‌ی اول را در کنکور کارشناسی ارشد کسب کردم. در آزمون ارشد، ما می‌باید در طول چند ساعت، تمام دانسته‌های خود را در طراحی پیاده می‌کردیم. این فرایند، در سال ۱۳۵۰ از مدرسه‌ی بوزار فرانسه وارد دانشگاه تهران شده است که در آخر هر نیم‌سال، از دانشجویان امتحان طراحی سریع و یا اسکیس می‌گیرند و کسانی که در این آزمون قبول می‌شوند، واحدهایشان پاس می‌شود. من در آزمون‌های هردو رشته اول شدم و رشته‌ی معماری و معماری منظر را ادامه دادم.

با تحقیق پی
بردم که در هنر و معماری
در فرایند طراحی دست آزاد
چالش‌های آموزشی وجود دارند که
همه‌ی هنرجویان و دانشجویان
و حتی دانش‌آموزان در این
زمینه خیلی مشکل
دارند

هدف شما از نگارش کتاب «اسکیس و راندو» چه بود؟

با تحقیق پی بردم که در هنر و معماری، در فرایند طراحی دست آزاد چالش‌های آموزشی وجود دارند که همه‌ی هنرجویان و دانشجویان و حتی دانش‌آموزان در این زمینه خیلی مشکل دارند هم‌چنین استادان بنامی که استادان خود بودند، هم‌چون استاد **جاوید** (از پیشگامان طراحی دست آزاد) و استاد **اردلان**، مشوق من بودند تا چنین فرایندی را طی کنم و این چالش آموزشی، طی فرایندی خلاق و بسیار آسان، بتواند هم به دانشجویان و هم به تعلیم‌دهندگان کمک کند. من شاهد بودم که خود استادانی که در این زمینه فعالیت می‌کردند هم، طی فرایندی خلاق آموزش نمی‌دهند. بر اساس این نیاز، به آماده‌سازی این کتاب دست زدم. البته جمع‌آوری مطالب کتاب را از دوران دانشجویی و اواخر دوره‌ی کارشناسی آغاز کردم. در آن زمان، یعنی در سال ۱۳۷۹، در یک مسابقه در دانشگاه آزاد شرکت کردم و تمام برگه‌های مسابقه را دست آزاد اسکیس کشیدم و اول شدم. این نقطه‌ی شروع بود. با این حرکت من توانستم نشان دهم که بدون رایانه هم می‌شود موضوعی را که می‌خواهیم طراحی کنیم، به صورت خلاقانه، خلق کنیم. در سال ۱۳۸۴ این کتاب آماده چاپ شده بود. من در جست‌و‌جوی یک مؤسسه‌ی انتشاراتی این بودم که این کتاب را چاپ کند؛ چون خودم تخصصی در این زمینه نداشتم. به همراه یکی از دوستان هنرمندم، آقای **یساولی**، مدیر انتشارات یساولی را در دفترشان ملاقات کردم. خوش‌بختانه ایشان حدود ۲۰ سال پیش، کتاب **سیحون** را در زمینه‌ی طراحی دست آزاد چاپ کرده بود و شناخت خوبی از این موضوع داشت. شاید یکی دو سال بود که من این کتاب را به مؤسسه‌های انتشاراتی گوناگون می‌بردم، ولی آن را چاپ نمی‌کردند. یا اگر هم چاپ می‌کردند، می‌خواستند به شیوه‌ی آزمایشی چاپ کنند. ولی ایشان قبول کرد که کتاب را چاپ کند و از ساختار کتاب پی به ارزش آن برد. سرانجام کتاب در سال ۱۳۸۴ با شمارگان ۴۰۰۰ جلد به چاپ رسید.

مخاطبان این کتاب چه کسانی هستند؟

کتاب طوری تنظیم شده است که مورد استفاده‌ی عموم مردم تا سطح کارشناسی ارشد باشد.

مخاطب هم دارد، چون کتابی در این زمینه در ایران چاپ نشده بود و این اولین کتاب است که به این شیوه، خیلی روان و آسان نگارش یافته است. حتی کسانی هم که سررشته‌ای از هنر ندارند، می‌توانند با خواندن آن کشیدن اسکیس را شروع کنند و طراحی دست آزاد انجام دهند. زیرا طراحی دست آزاد به فرایند رشد ذهنی خیلی کمک می‌کند.

هنرمندان بزرگ تاریخ مانند **پیکاسو**، معتقدند که طراحی از بدو دوران کودکی درون هر انسان آغاز می‌شود؛ به طوری که نقاشی را با یک قلم روی دیوارها شروع می‌کند. آن‌چه در این فرایند اهمیت دارد، پرورش انگیزه و حس است و نه استعداد بیش از اندازه. چون خیلی از استادان یا هنرجویان که نمی‌توانند در این زمینه کار کنند، به این ذهنیت یقین پیدا می‌کنند که استعداد کافی ندارند. در حالی که استعداد ۱۰ درصد قضیه است و اگر یک روند آموزشی خوب را در نظر بگیریم، ۴۰ تا ۵۰ درصد کار به پشتکار هنرجو یا افرادی بستگی دارد که می‌خواهند در این زمینه موفق شوند.

من خودم طراحی را از نقطه‌ای متوسط شروع کردم و موفقیتم را مدیون «تمرین، تمرین و تمرین» می‌دانم.

این سه تمرین عامل موفقیت من بوده‌اند و این شعار همه‌ی هنرمندان است. من معتقد نیستم که استعداد خدادادی موجب موفقیت در این رشته می‌شود. خوش‌بختانه با روشی که در دانشگاه‌ها، آتلیه و کتاب‌های اخیرم (به نام‌های آموزش گام به گام کروکی، جلد یک و آموزش گام به گام کروکی و راندو، جلد ۲) تدریس می‌کنم، پیشرفت آموزشی دانشجویان و هنرجویان کاملاً مشهود است. آن‌ها در این زمینه، از سطح مبتدی به مرحله‌ی حرفه‌ای شدن رسیده‌اند. خودشان هم باور ندارند که طی مدت ۶ ماه یا یک سال، از صفر به این مرحله از حرفه‌ای شدن رسیده‌اند. چند تن از همین دانشجویان در این رشته استاد شده‌اند و جای خوش‌وقتی دارد. خوش‌حالم که این روش آموزشی به این خوبی پیش می‌رود و غیر از این اگر رخ دهد، دانشجویان رسالت خود را انجام نداده‌اند. دانشجو باید از مرحله‌ی دانشجویی به استادی راه پیدا کند.

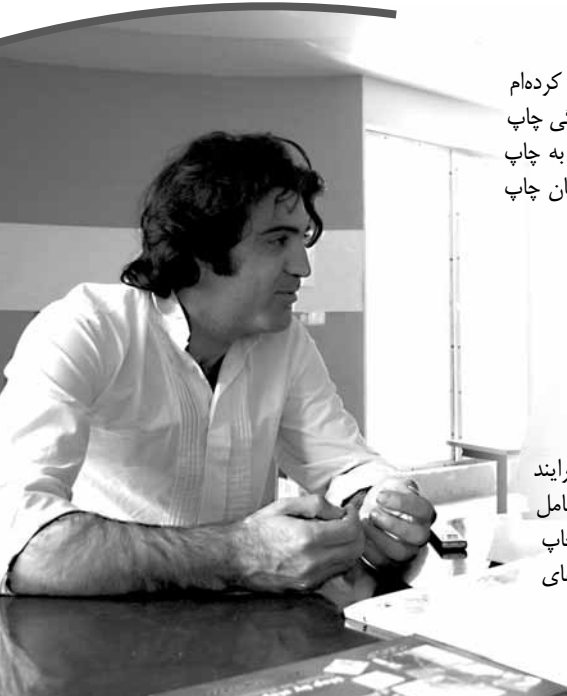
من خودم
طراحی را از نقطه‌ای
متوسط شروع کردم و
موفقیتم را مدیون «تمرین
تمرین و تمرین» می‌دانم

نقاط قوت این کتاب کدام‌اند؟

نقطه‌ی قوت این کتاب صداقت آن است. خیلی صادقانه با مخاطب سخن می‌گوید. البته تنها همین عامل نبوده است، عواملی دیگری نیز دخیل بوده‌اند. مثلاً این که برای آموزش اقشار گوناگون نوشته شده است. برای نقاشان، معماران منظر، دکوراتوران داخلی و ... مناسب است. یعنی دامنه‌ی مخاطبانش بسیار وسیع است.

نکته‌ی بعد زبان ساده‌ی کتاب است. زبان بسیار روانی دارد که در عین سادگی، مطالب کلیدی و مهمی را منتقل می‌کند و آموزش می‌دهد. در حالی که درباره‌ی این مباحث، چنین کتاب یا مجموعه‌ای وجود نداشت و هنرجویان و دانشجویان در این زمینه مشکل داشتند. حتی برای تعریف مفاهیمی مثل اسکیس مشکل داشتند.

من در تألیف کتاب‌هایم می‌کوشم به نیازهای اجتماعی پاسخ دهم. در آخرین کتابم که «در جست‌وجوی فضاهای گمشده» نام دارد، آموزش هزار تکنیک راندو (ارائه کردن) سعی کرده‌ام، به مباحث فلسفی هم بپردازم. شرح داده‌ام که این خطاها و طراحی‌ها، مفاهیم نظری را بیان می‌کنند

و اسرار هنر و معماری ایران را باز می‌گویند.
نقاط ضعف کتاب از دید شما کدام‌اند؟

تنها نقطه‌ی ضعف کتاب، سیاه و سفید بودن آن است که سعی کرده‌ام در کتاب‌های بعدی این ضعف را برطرف کنم و بقیه‌ی کتاب‌ها رنگی چاپ شدند. در مجموع شش جلد کتاب منتشر کرده‌ام. کتاب اسکیس به چاپ سوم رسیده است که شمارگان چاپ دوم آن ۴۰۰۰ جلد و شمارگان چاپ آخر آن ۵۰۰۰ جلد است.

لطفاً کتاب‌های خود را نام ببرید.

۱. آموزش اسکیس و راندو، نشر سیاولی
۲. آموزش اسکیس در معماری و معماری منظر، نشر گنج هنر
۳. آموزش گام به گام کروکی در معماری (جلد یک)
۴. آموزش گام به گام کروکی و راندو (جلد دوم)
۵. معماری رازگونه‌ی آر تور امید آذری که این کتاب از فرایند اسکیس تا اجرای پروژه‌های معماری را در بر می‌گیرد. کتاب شامل پروژه‌هایی است که خودم طراحی کرده‌ام. به زبان انگلیسی هم چاپ شده است. چون بیشتر کتاب تصویر بود، خواستیم که در کشورهای دیگر هم از آن استفاده کنند.

در این کتاب نشان داده‌ام که اسکیس می‌تواند به ساخت بنا و معماری منجر شود. هم‌چنین، روندی که یک دانشجوی باید طی کند تا از دانشگاه وارد بازار کار شود، در این کتاب

کاملاً مشهود است. بسیاری از کارهایم که در این کتاب چاپ شده‌اند، دوران دانشجویی‌ام هستند و می‌توانند برای همه‌ی دانشجویان مفید باشند. آن‌ها متوجه می‌شوند که باید در کار اعتماد به نفس داشته باشند.

سال ۱۳۷۹ یا ۱۳۸۰ که دانشجوی بودم، یک پروژه ۵۰ واحدی را در پاسداران طراحی کردم که به مرحله اجرا رسید و خودم پای ساختمان بودم و اجرا می‌کردم. تجربه‌ای بسیار عالی بود. ساختمان‌های جدید را هم به همین شیوه اجرا می‌کنم؛ یعنی از مرحله‌ی اسکیس تا اجرا.

اسامی همه‌ی این پروژه‌ها با تصاویر و گالری عکس، در سایت تخصصی «هنر و معماری» به آدرس www.OmidI Azeri.com موجود است. در این سایت کارهای دانشجویان لینک می‌شود و من آن‌ها را نقد و بررسی می‌کنم. فضای آموزشی خوبی برای دانشجویان است و توصیه می‌کنم که دانشجویان به این فضا بیایند.

فکر می‌کنید چه اثر دیگری از شما می‌تواند در جشنواره برگزیده شود؟

من در کتاب‌های اخیرم سعی کرده‌ام، مباحث گسترده نباشند. یعنی سعی کرده‌ام تخصصی‌تر به موضوع نگاه کنم و مخاطبان را تفکیک کرده‌ام تا هر کتاب به طور تخصصی مخاطب خاص خود را داشته باشد. چون خودم به مرور زمان در فرایند کارهای آموزشی دارای تجربه و تخصص بیشتری نسبت به گذشته شده‌ام، سعی دارم برای همه‌ی رشته‌ها و واحدهای درسی هنر و

معماری، به طور تخصصی کتاب‌های آموزشی تألیف کنم تا برای همه‌ی هنرجویان، دانشجویان و مدرسین عزیز راهگشا باشد و در این فرایند خیلی آگاهانه و دقیق حرکت کنند. از نظر خودم، همه‌ی این کتاب‌ها استحقاق برنده شدن را دارند، زیرا موضوعات آن‌ها از یکدیگر جدا هستند. برخی از این کتاب‌ها فقط حاوی مبانی نظری هستند و برخی هم فقط به طراحی از بناهای تاریخی اختصاص دارند؛ مثل کروکی یک، ما در کروکی دو، طراحی، پلان، نما، مقطع و پرسپکتیو را داریم. چنین کتاب‌هایی در گذشته وجود نداشتند.

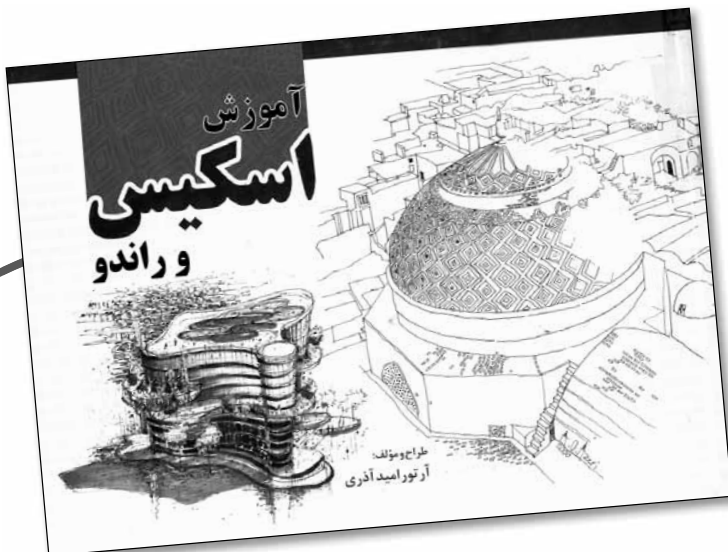
چگونه می‌توانیم طرح سامان‌بخشی را در جامعه پیش ببریم تا کتاب‌های خوب آموزشی ارائه شوند؟

من وقتی از برگزاری جشنواره‌ی رشد اطلاع پیدا کردم، خیلی خوش‌حال شدم. دریافتیم که یک متولی، بر اساس سنجش و میزانی، می‌خواهد کتاب‌های آموزشی این حوزه را نقد و بررسی و به طور رسمی تقدیر کند. بنابراین، در تألیف کتاب‌های بعدی کوشیدم دقتم را بالاتر ببرم. چرا که احساس کردم در این جامعه، ذره‌بین آگاهی هست که کارهای تألیفی و آموزشی ما را نگاه و بررسی می‌کند. این خود به بهبود آثار آموزشی کمک می‌کند. اما به نظر من اگر فرایندی شکل بگیرد که طی آن، خود داوران، صاحب‌نظران و استادان بزرگی که وجود دارند، با مؤلفین کتاب‌های آموزشی در رشته‌های گوناگون جلسات توجیهی برگزار کنند، و نیازهای هنرجویان، دانشجویان، دانش‌آموزان و حتی مدرسین مورد بحث و بررسی قرار گیرند، تا مؤلفین بتوانند در این جلسات به یک سلسله نیازها و نکات کلیدی آموزشی پی ببرند، کتاب‌های آموزشی مفیدتری نگارش می‌یابند. تشکیل این‌گونه جلسات توجیهی که تا این حد می‌تواند مفید واقع شود، کار سختی نیست.

آیا برگزیده شدن کتاب تأثیری روی فروش آن داشته است؟

نه. این کتاب از سال اول فروش خوبی داشت و من نمی‌دانستم در مجموعه کتاب‌های جشنواره‌ی رشد هم خریداری می‌شود. چون معتقدم اثر هنری بدون تبلیغ باید خودش راهش را

احساس کردم
در این جامعه، ذره‌بین
آگاهی هست که کارهای
تألیفی و آموزشی ما را نگاه و
بررسی می‌کند

پیدا کند. مخاطبان ما اشخاص خیلی باهوشی هستند. دانشجو یا هنرجو، به دنبال نیازش و مطالب آموختنی می‌گردد و با ورق زدن کتاب قدری توجه و تأمل، به راحتی می‌تواند به محتوای کتاب پی ببرد. البته تبلیغات می‌تواند انتخاب را سریع‌تر کند، جشنواره رشد و نشریه‌ی جوانه هم می‌توانند به معرفی کتاب بپردازند و کتاب‌ها را تجزیه و تحلیل کنند.

آیا نشریه‌ی جوانه، کتاب‌نامه‌های رشد و سایت سامان بخشی را دیده‌اید؟

مجله‌ی جوانه را دیده‌ام، اما کتاب‌نامه و سایت را خیر.

چه پیشنهادی برای رشد و پیشرفت طرح سامان بخشی دارید؟

به نظرم برگزاری سمینارهای تخصصی می‌تواند در این راه مفید واقع شود. هر شماره از مجله‌ی جوانه می‌تواند در زمینه‌ی تخصصی خود، هر فصل یک سمینار داشته باشد. ما در زمینه‌ی رسانه خیلی مشکل داریم. دانش‌آموزان به سایت‌ها مراجعه نمی‌کنند و از رسانه‌ها به خوبی بهره نمی‌گیرند. ما در معرفی کردن و راه چاره نشان دادن، واقعا مشکل داریم. شاید برگزاری ورکشاپ در مدارس و دانشگاه‌ها کارساز باشد. من در چند دانشگاه ورکشاپ داشته‌ام. آن قدر مؤثر است که حدود ۳۰ درصد از شرکت‌کنندگان، به این نتیجه رسیده‌اند که در فرایند آموزشی، نوع دیگری بیندیشند.

دانش‌آموزان
به سایت‌ها مراجعه
نمی‌کنند و از رسانه‌ها به
خوبی بهره نمی‌گیرند. ما در
معرفی کردن و راه چاره
نشان دادن، واقعا مشکل
داریم

هم چنین می‌توانند در سمینارها، کتاب‌های خود را معرفی کنند. استادان می‌توانند در حوزه‌ی تخصصی‌شان بحث کنند و محتوای کتاب را توضیح دهند. شاید بتوان محتوای یک کتاب را ظرف یک روز به هزار نفر آموزش داد و منتقل کرد. چون هدف در نهایت آموزش است و ما باید به آموزش فکر کنیم. ما باید برای خرید کتاب علاقه ایجاد کنیم. اگر مؤلف کتاب به سمینار بیاید و اهداف و انگیزه‌های خود را از انتشار آن کتاب شرح دهد، دانشجو، دانش‌آموز و هنرجو تشویق می‌شوند و قدم اول را بر می‌دارند. طولانی‌ترین سفرها همیشه با قدم اول آغاز می‌شود. دانشجو یا دانش‌آموز فقط می‌خواهد درس خود را بگذراند و از محتوای کتاب لذت نمی‌برد. باید او را ترغیب کنیم، قدم اول را بردارد.

در مجله‌ی جوانه، اطلاع‌رسانی در زمینه‌ی انتشار خود این مجله، خیلی مهم است. اهداف و روند کارهایی را که انجام می‌دهید، برای عموم روشن کنید تا همه‌گیر شود و جای خود را باز کند. در این راه، انتشار چکیده‌ای از کتاب‌ها می‌تواند مفید واقع شود. مثلا وقتی من نشریه را می‌گیرم، ببینم که درباره‌ی بعضی از مطالب آموزشی در آن بحث شده است؛ حتی به صورت کوتاه و یک یا دو صفحه‌ای.

ما هم می‌توانیم به مجله‌ی شما کمک کنیم و یک سلسله مطالب کلیدی و تخصصی را درباره‌ی محتوای کتاب‌های خوب و یا در زمینه‌های دیگر ارائه کنیم. چند شماره‌ای که من از مجموعه مجلات جوانه گرفته‌ام، اطلاعات چندانی به من نداده‌اند. جوانه قوی نیست. مجله نباید فقط اطلاع‌رسانی کند، بلکه باید مطالبی قوی در مورد موضوع‌های رشته‌های گوناگون آموزشی داشته باشد.

در جهان، مسابقات در رشته‌های آموزشی برگزار می‌شوند. اگر مجله شما بتواند درباره‌ی این

مسابقات به دانش‌آموزان اطلاع‌رسانی کند، کمک بزرگی به پیشرفت علمی کشور دانش‌آموزان خواهد کرد. زیرا به این وسیله نوجوانان و جوانان می‌توانند خود را در عرصه‌های جهانی مطرح کنند و سطح علمی و هنری کشورمان را ارتقا دهند.

زمانی که من دانشجو بودم، کتاب‌های خوب و مناسب در دسترس نداشتم. اگر داشتم، قطعاً از رشد بیشتری برخوردار می‌شدم، ما باید بتوانیم به رشد علمی‌مان سرعت بخشیم. این با انتشار کتاب‌های خوب و مناسب ممکن می‌شود.

هم‌چنین، با الگوبرداری از روند آموزشی دوره‌های متوسطه و پیشرفته در مدارس و دانشگاه‌ها و فضاهای کمک آموزشی کشورهای پیشرفته‌ی جهان، می‌توان به موفقیت بیشتر و رشد علمی افزون‌تر دست یافت.

یک الگوبرداری درست و دقیق می‌تواند به بالا بردن انگیزه‌ها کمک کند تا دانش‌آموزان بتوانند در عرصه‌هایی مانند المپیادهای جهانی، به موفقیت دست پیدا کنند.

آیا با معیارها و ملاک‌های داوران جشنواره درباره‌ی ارزیابی خود موافق هستید؟

من تصادفی باخبر شدم که کتابم برنده شده است. حتی ناشر کتاب هم از برنده شدن کتاب اطلاعی نداشت. اطلاع‌رسانی خیلی ضعیف است. خودم هم نمی‌دانم که بر اساس چه ملاک‌هایی این کتاب انتخاب شده است و حتی در جلسه معرفی برندگان دعوت نشده بودم.

هم‌اکنون مشغول به چه کاری هستید؟

هم تدریس می‌کنم و هم تألیف. تحقیقاتی هم دارم و مشغول نوشتن مقالاتی هستم. هم‌چنین دفتر طراحی و معماری دارم و پروژه‌های معماری را اجرا می‌کنم.

■ از شما سپاس‌گزاریم.